

Factsheet

Wachttijdenonderzoek Kinderopvang

Q1 2023 – Q4 2025

April 2026

Colofon

Ontwikkeld door
Significant Public

In opdracht van
het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Introductie

De beschikbaarheid van kinderopvang van goede kwaliteit is cruciaal voor ouders die (meer) willen werken. De afgelopen jaren zijn er steeds meer signalen dat de beschikbaarheid van de kinderopvang onder druk staat, met name door de personeelstekorten in de sector. Het is voor ouders moeilijk om een plek op de opvang te vinden. Het is van belang om hier een objectief beeld van te krijgen en te zien hoe de wachttijden zich meerjarig ontwikkelen.

Het doel van deze monitor is om inzicht krijgen in de (ontwikkeling van) wachttijden in de kinderopvang in Nederland in de periode 2023 - 2026. Hiermee kunnen we signaleren hoe de wachttijden zich ontwikkelen en waar mogelijke knelpunten bestaan of ontstaan in de beschikbaarheid van kinderopvangplaatsen.

Hoe is de wachttijd gemeten?

In deze monitor maken wij de wachttijden en niet de wachtlijsten inzichtelijk. Om de wachttijd te berekenen hebben we gebruik gemaakt van twee datums. De wachttijd hebben we gedefinieerd als het verschil tussen deze twee datums voor een betreffende weekdag.

- De wensdatum: De gewenste plaatsingsdatum. Dit is de datum waarop de ouder graag opvang wil starten.
- De plaatsingsdatum: De datum waarop het contract ingaat. Dit is de datum waarop het kind recht heeft op opvang.

Welke data is gebruikt?

We hebben gebruik gemaakt van de registratiesystemen van kinderopvangorganisaties en gastouders. Voor de meting van 2025 doen 17 kinderopvangorganisaties mee, met 1245 locaties. Voor de gastouderopvang is informatie opgevraagd van gastouders die bij twee grote gastouderbureaus waarbij ongeveer 2.500 gastouders zijn aangesloten.

Alleen data met een plaatsing tussen 1 januari 2023 - 31 december 2025 zijn geselecteerd voor de monitor, dit is de onderzochte periode. De monitor wordt vervolgens jaarlijks vernieuwd in het vierde kwartaal van het betreffende jaar. Bij de vernieuwing in jaar t wordt data van Q1 van jaar t-1 tot en met Q4 van jaar t toegevoegd aan de monitor.

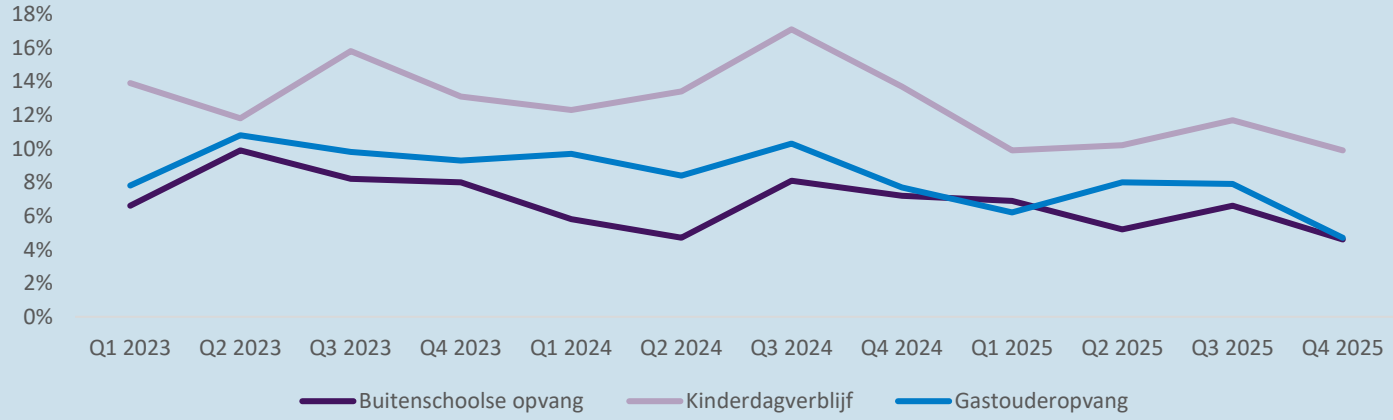
Meer informatie over de consequenties van de gekozen definitie en steekproef en een volledige onderzoeksverantwoording kunt u vinden in de bijlage van deze factsheet.

De wachttijden bij de kinderopvang zijn in 2025 licht gedaald

In de onderstaande figuur staat de wachttijd per kwartaal per type opvang weergegeven. De wachttijd is uitgedrukt als percentage ouders dat langer dan 3 maanden na de gewenste plaatsingsdatum heeft moeten wachten voordat zijn/haar kind is geplaatst.

- Het aandeel ouders dat meer dan 3 maanden wacht voor buitenschoolse opvang laat tussen 2023 en 2025 ook een licht dalende trend zien. In 2023 was dit aandeel 8,3% en in 2025 is dit gedaald naar 6,1%.
- Het aandeel ouders dat meer dan 3 maanden wacht voor een plek op een kinderdagverblijf is in 2025 licht gedaald. Dit aandeel was gemiddeld 14,0% in 2024 en is gedaald naar gemiddeld 10,4% in 2025.
- Voor de gastouderopvang was tot en met 2024 sprake van een stabiele trend in het aandeel ouders dat langer dan 3 maanden wacht op een plek. 2025 start met een stijging in kwartaal 1 en eindigt met een sterke daling in kwartaal 4. Gemiddeld wacht 6,7% van de ouders langer dan 3 maanden na wendatum nog op plaatsing.

Aandeel ouders per kwartaal dat langer dan drie maanden na gewenste wensdatum nog op plaatsing wacht

BSO wachttijd van minimaal 3 maanden in 2025	KDV wachttijd van minimaal 3 maanden in 2025	GOO wachttijd van minimaal 3 maanden in 2025
Percentage van de ouders	Percentage van de ouders	Percentage van de ouders
6,1%	10,4%	6,7%

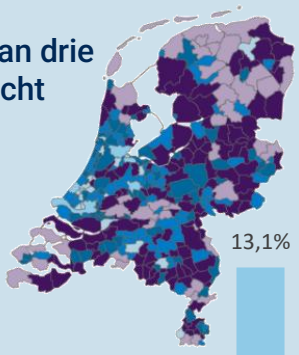
De stedelijkheidscategorie van een gemeente heeft met name invloed op de wachttijd voor gastouderopvang

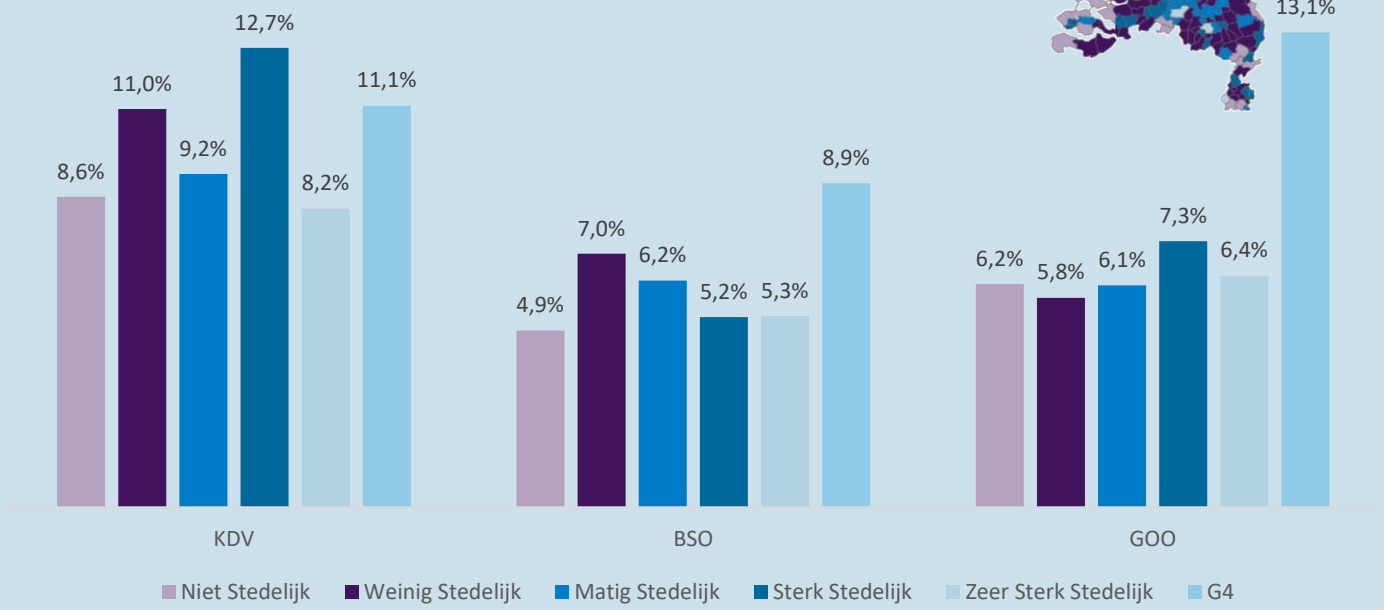
De stedelijkheidscategorie van een gemeente is een classificatie van CBS waarbij gekeken wordt naar het aantal adressen per km^2. Het CBS maakt een onderscheid in vijf klasses van Niet stedelijk (bijvoorbeeld Aa en Hunze) tot Zeer sterk stedelijk (bijvoorbeeld Amstelveen) die wij in dit onderzoek hebben aangevuld met de 'G4'. De G4 omvatten de vier grootste gemeenten. In de onderstaande figuur staat de wachttijd per stedelijkheidsklasse per type opvang weergegeven.

- Bij kinderdagverblijven en de buitenschoolse opvang varieert het aandeel ouders met een wachttijd van 3 maanden of meer tussen de 3 procentpunt lager en hoger dan de landelijk gemiddelden.

- Bij de gastouderopvang is de aandeel langwachtende ouders in de G4 het hoogst met 13,1%. Het aandeel van deze groep is 6,4 procentpunten hoger dan het landelijk gemiddelde.

Aandeel ouders per stedelijkheidscategorie dat in 2025 langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

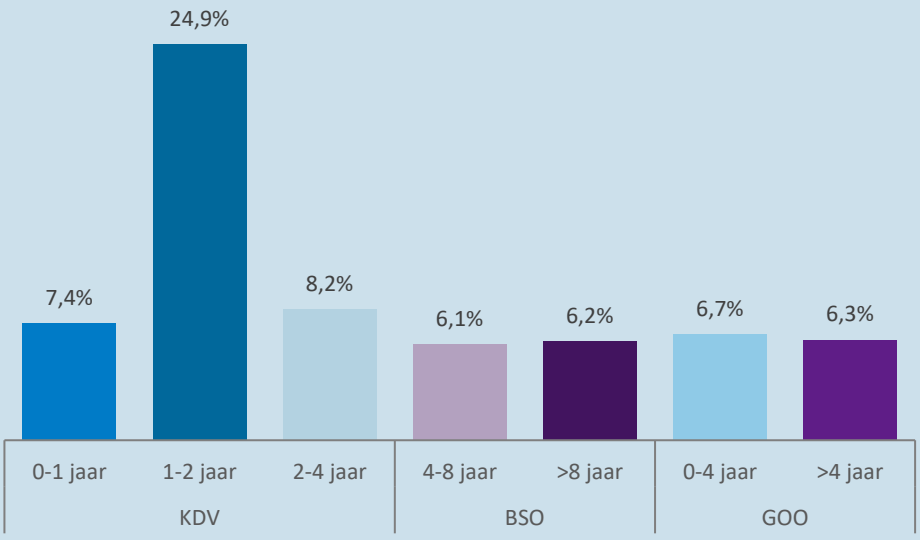

De wachttijd voor kinderen in de leeftijd van 1-2 jaar is het grootst met 25%

In de onderstaande figuur wordt de wachttijd per leeftijd per type opvang weergegeven. Hierbij is uitgegaan van de leeftijd dat het kind heeft op de wensdatum.

- De groep ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden is het grootst voor kinderen in de leeftijd van 1 tot 2 jaar bij kinderdagverblijven.
- Bij de buitenschoolse opvang is de groep ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden 6,1%, de leeftijdscategorie heeft hier geen invloed op.
- Bij de gastouderopvang is het aandeel ouders met een wachttijd van minimaal 3 maanden gemiddeld 6,7%. Het verschil tussen de leeftijdscategorieën 0-4 jaar en ouder dan 4 jaar, is minimaal.

Aandeel ouders per leeftijdsklasse van het kind (leeftijd op wensdatum) dat bij plaatsing in 2025 langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

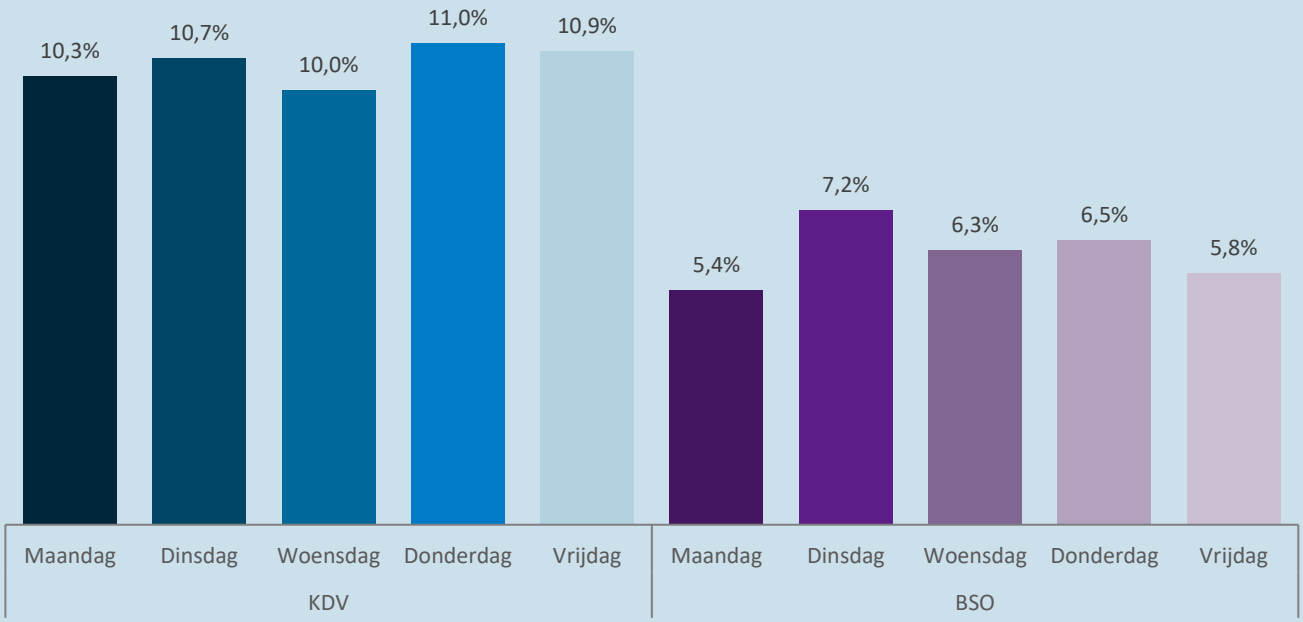
De wachttijd verschilt weinig tussen de verschillende weekdagen

In de onderstaande figuur staat de wachttijd per weekdag voor de kinderdagverblijven en de buitenschoolse opvang weergegeven. Bij de gastouderbureaus bevatten de registratiesystemen van de wachttijden geen weekdagen, waardoor deze informatie ook niet opgenomen is in de monitor.

- Voor kinderdagverblijven ligt het aandeel ouders dat minimaal 3 maanden wacht op plaatsing tussen de 10,0% en 11,0%. Ten opzichte van 2024, toen dit varieerde tussen 13,0% en 15,0%, neemt het verschil tussen dagen af.

- Het aandeel ouders dat langer dan 3 maanden wacht op een plek op de buitenschoolse opvang, varieert van 5,4% op de maandag en 7,2% op de dinsdag. Daarmee blijft dinsdag, net als in 2024, de dag met de langste wachttijd.

Aandeel ouders per weekdag dat in 2025 langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

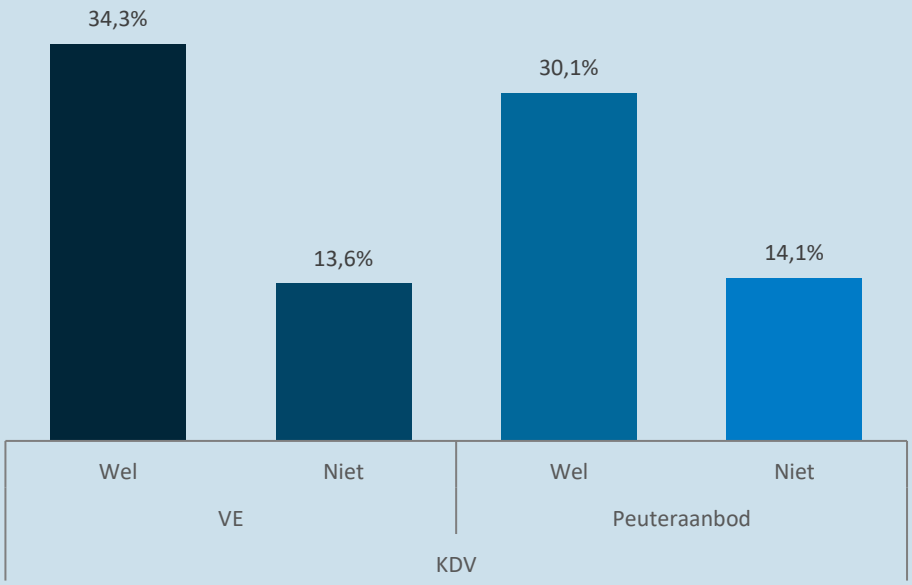

Voorschoolse Educatie en Peuteraanbod hebben een langere wachttijd dan reguliere opvang

- De wachttijd voor ouders van kinderen met een indicatie voor Voorschoolse Educatie (VE-aanbod) is vaker langer dan drie maanden dan voor ouders zonder VE-indicatie (regulier aanbod). Het aandeel dat langer dan drie maanden wacht, ligt ruim 20 procentpunt hoger.
  **Aan VE-aanbod worden andere/aanvullende eisen gesteld dan aan regulier aanbod.*

- Bij ouders met kinderen die gebruik maken van het Peuteraanbod* komt de wachttijd van langer dan drie maanden vaker voor dan bij ouders met kinderen in dezelfde leeftijdscategorie (2-4 jaar) in de reguliere opvang. Het aandeel lang wachtenden ligt ruim 15 procentpunt hoger.
  **Als een kind niet in aanmerking komt voor opvang met kinderopvangtoeslag of VE dan is er vanuit de gemeente een gesubsidieerd peuteraanbod voor een aantal (korte) dagdelen per week*.

Aandeel ouders dat in 2025 langer dan drie maanden na gewenste plaatsingsdatum nog op plaatsing wacht

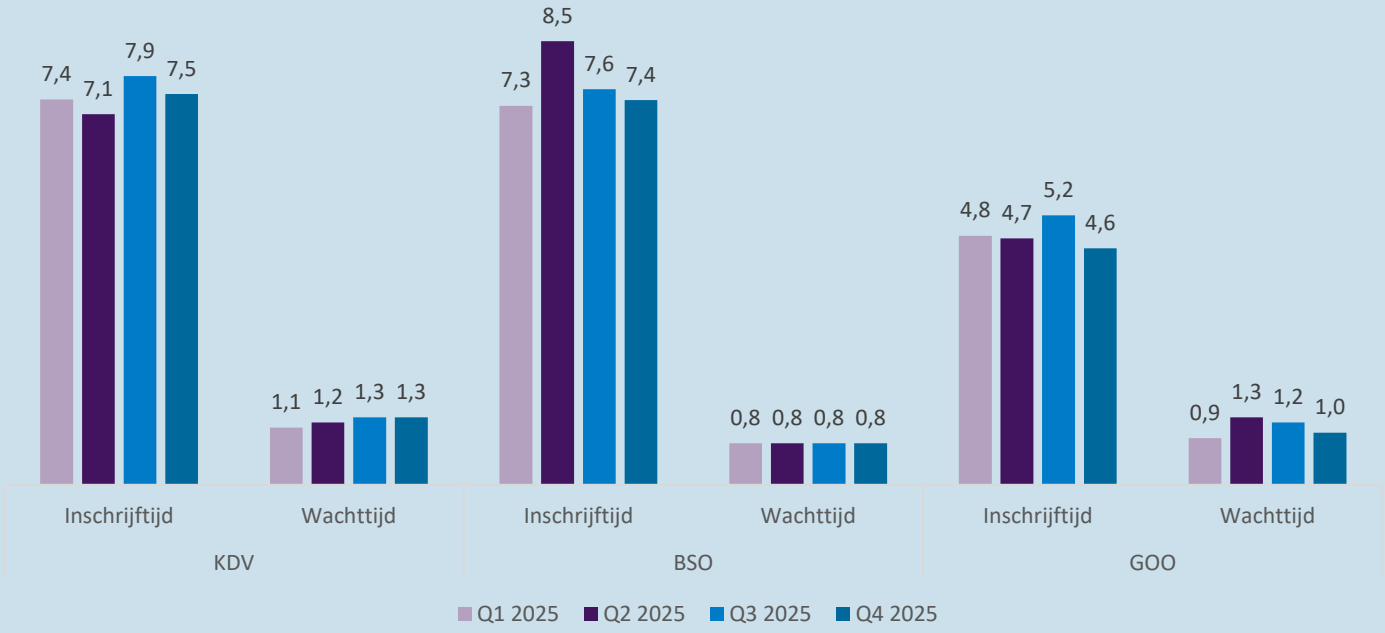

Inschrijftijd versus wachttijd

In de voorgaande hoofdstukken staan diverse doorsneden van de wachttijden. Bij de wachttijd wordt gekeken naar het verschil tussen de wensdatum en plaatsingsdatum op een betreffende weekdag. Op deze pagina wordt de wachttijd vergeleken met de inschrijftijd. Bij de inschrijftijd wordt gekeken naar het verschil tussen de inschrijfdatum en plaatsingsdatum.

- Ouders schrijven hun kinderen gemiddeld meer dan 7 maanden voor de plaatsingsdatum in bij de kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang.
- Voor gastouderopvang schrijven ouders zich gemiddeld 5 maanden voor de plaatsingsdatum in.

Gemiddelde inschrijftijd en gemiddelde wachttijd in maanden per kwartaal in 2025

Sectorduiding wachttijden kinderopvang

De landelijke cijfers tonen **een daling in het aantal ouders dat langer dan 3 maanden wacht op een plek**. Eén van de verklaringen hiervoor zou kunnen zijn dat ouders op zoek gaan naar alternatieve opvang wanneer ze te maken krijgen met een (te) lange wachttijd. Omdat zij een alternatief hebben gevonden voor plaatsing bij de formele opvang, komen zij en de tijd die zij hebben gewacht niet terug in de cijfers. Daarnaast is de toegenomen vraag voor opvang die volgde op de COVID-geboortegolf voorbij, waardoor er op verschillende plekken weer ruimte ontstaat. Het is echter de vraag of dit voor een tijdelijke verlichting zorgt of dat er sprake is van een trend die door gaat zetten.

Wanneer wordt ingezoomd op verschillende aspecten zoals stedelijkheid, weekdag of leeftijd, zijn er verschillen zichtbaar. Hoewel deze verschillen in de landelijke cijfers ook lijken af te nemen, wordt de praktijk grilliger ervaren. **De situatie verschilt tussen grote en kleine organisaties en tussen regio's in aanbod en wachttijden.** Bovendien wordt aangegeven dat - met name voor gastouderopvang en kleinere opvangorganisaties - het aanbod kwetsbaar is voor veranderingen in vraag, personeel en regelgeving.

Duiding van ontwikkeling in bij de kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang

Onderstaand lichten we een aantal trends voor de KDV's en BSO's toe op basis van input vanuit de leden van de klankbordgroep:

- De **verschillen tussen stedelijke en niet-stedelijke gebieden in wachttijden worden kleiner**, als gevolg van de afname in wachttijden in de grote steden. De afname in stedelijke gebieden is demografisch verklaarbaar (er worden bijvoorbeeld minder kinderen geboren en het COVID effect neemt af). Mogelijk is dit slechts een tijdelijke afname in verschil en worden de gevolgen van de demografische ontwikkelingen op korte termijn ook zichtbaar in niet-stedelijke gebieden. Dan zal ook het verschil in wachttijden tussen beide naar verwachting weer toenemen. Bovendien is het belangrijk te onthouden, dat we hier spreken over een landelijk beeld waar tegenover sterke lokale verschillen staan tussen steden en binnen steden.

- Net als tussen de stedelijke en niet-stedelijke gebieden in Nederland, **vlakken de verschillen tussen weekdagen af**. Dit wordt mogelijk verklaard doordat vraag en aanbod per dag meebewegen. Dagen met een grote vraag, zorgen voor een groter aanbod en dagen met een lagere vraag, voor een lager aanbod. Zo zijn sommige opvanglocaties dicht op bijvoorbeeld de woensdag of vrijdag (dagen met een lagere

vraag). Hoewel dit een algemeen beeld, zijn hierin ook lokale verschillen zichtbaar in de praktijk.

- Eén van de meest opvallende trends in de cijfers over de periode van 2023 tot 2025 is **de hoge wachttijd voor de groep één- tot tweejarigen**. Dit is een bekende trend sinds de invoering van ouderschapsverlof waardoor kinderen gemiddeld later instromen in de kinderopvang (vanaf 1 jaar). Dit leidt tot een piek in de vraag binnen deze leeftijdsgroep met als gevolg langere wachttijden. Voor de sector is dit een grote uitdaging voor de planning en is er behoefte aan slimme oplossingen.

- Voor de groep vier- tot achtjarigen is de wachttijd lager dan verwacht. Hiervoor zijn meerdere verklaringen. Zo is het aanbod aan BSO's in de afgelopen jaren is toegenomen en verbreed met onder meer zoals zwem-BSO's en sport-BSO's. Ook geldt dat kinderen die instromen op een BSO vanuit een KDV mogelijk niet op de wachtlijstkomen, maar kunnen doorstromen.

Ontwikkelingen in de gastouderopvang achter de beschikbare data over wachttijden

Voor de gastouderopvang geldt dat er niet structureel wordt gewerkt met wachtlijsten. De beschikbare data zijn daardoor in mindere mate representatief voor het totale aanbod en de ontwikkeling van de wachttijden. Des te belangrijker voor goede interpretatie van de ontwikkelingen in de wachttijden, zijn de bredere ontwikkelingen in het aanbod van de gastouderopvang. Onderstaand bespreken we in het licht hiervan en op basis van input uit de sector de ontwikkeling van de wachttijden.

De cijfers over het aandeel ouders dat langer dan 3 maanden wacht op een plek, laten in 2025 **daling** zien. Dit is **verrassend gezien de ontwikkelingen in het veld**.

- In de periode 2023-2024 zijn veel gastouders gestopt en de uitstroom is veel hoger dan de instroom van nieuwe gastouders. Hiermee is het aantal beschikbare opvangplekken ook sterk afgenomen. Een verklaring voor de daling in het aandeel wachtenden lijkt dan ook tegenstrijdig. Uit onderzoek blijkt echter dat het verlies in aanbod heeft geleid tot een verlies van klanten. Het lijkt niet zo te zijn dat de vraag is afgenomen, maar omdat er minder aanbod is, zoeken ouders vaker naar alternatieve opvang . De verwachting is dat de vraag naar gastouderopvang voorlopig blijft bestaan maar dit kan op termijn gaan stagneren omdat er te weinig gastouders zijn.

- De landelijke ontwikkeling van een afname in het aandeel ouders dat langer dan 3 maanden wacht na de wensdatum, toont niet de regionale variaties. Ook voor de gastouderopvang geldt dat vraag en aanbod regionaal sterk verschilt. Vanuit de sector wordt aangegeven dat in bepaalde regio's sprake is van een afname in de vraag naar gastouderopvang, terwijl in andere regio's er sprake is van lange wachtlijsten vanwege een hoge vraag en een tekort aan gastouders.

Bezoek het dashboard voor extra inzichten

De monitor is uitgevoerd door Significant Public in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Naast dit monitorrapport is ook een dashboard ontwikkeld waarin de gebruiker zelf kan inzoomen in de in deze rapportage getoonde grafieken. Het dashboards is te bezoeken via de volgende link:

https://www.wachttijdenkinderopvang.nl/